

Štajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrta leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne štev. se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnistvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslojpe štev. 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastojni, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inzeratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 15

V Ptuj v nedeljo dne 9. aprila 1911.

XII. letnik.

Slovenskemu ljudstvu!

Nesrečna politika neke sicer male in malenkostne skupine poslancev je dosegla nepričakovani cilj: **državni zbor je razpuščen**. Dve leti pred končano postavno dobo je torej ta prvi parlament splošne volilne pravice razbit. Vse velike nade, ki so jih stavili avstrijski narodi v to zbornico, so splavale po vodi in nič ni ostalo nego gnjus in gnjev, jeza in nezadovoljnost...

Kdo je kriv? Državni zbor ni bil razpuščen zaradi kakšnega velikega nasprotja med vlado in večino poslancev. Ni bil razbit zaradi kakšnih velikih nasprotjujčih se gospodarskih interesov. Državni zbor je razbila mala in malenkostna skupina slovenskih ter čeških poslancev zgolj iz prenapetih političnih vzrokov. Večina v državni zbornici ni hotela, da bi se proti kakšni narodnosti strankarsko vladalo. Hotela je le, da stoji vlada in državna mašinerija izven političnih strank, da se brez ozira na politiko reši velika gospodarska vprašanja. S tem pa omejena mala skupina slovenskih in čeških poslancev ni bila zadovoljna. Teh par tucatov prevzetnih možakov je hotelo, da se jim vsa zbornica pokori, da se vrže vse gospodarsko delo v stran in peča le z njihovimi političnimi zahtevami, da se napravi iz prvaških advokatov avstrijske ministre, da se denar davkoplačevalcev porabi za polomljena prvaška podjetja... In ker se zbornica ne nakanam ni pokorila, so jo slovensko-češki poslanci večkrat motili; zaradi njih je bila zbornica že prekinjena in zaključena; zdaj pa jo je morala vlada celo razpustiti...

Odkar so slovenski poslanci pričeli hoditi pota čeških radikalnih, veleizdajniških in protiaustrijskih rogoviležev, — napravili so slovenskemu ljudstvu škodo, velikansko škodo in le škodo. To je danes tako jasna resnica, da je ni potreba nikomur več dokazovati! Ljudstvo in tudi najbolj nezavedno ljudstvo pa čuti to škodo na svojem izstradanem truplu, v lačnem pogledu svoje dece, v lastnem obupanju... Ali slovenski poslanci res ne vedo, kako trpi slovensko ljudstvo? Ali ne vidijo in ne slišijo, da gospodarstvo slovenskega ljudstva na vseh straneh nazaduje? Ej, slovenski poslanci niso globli in slepi in poznajo vsa ta ljudska dela! Ali več jim je za svojo protiaustrijsko politiko, nego za gospodarsko življenje ljudstva. Tisoči in tisoči naj v lakoti umirajo, samo da se smejo slovenski poslanci s Čehi bratiti in o trializmu sanjariti... Zato se slovenski poslanci ne sramujejo političnega zločina, da so državni zbor razbili.

Posledice tega dejstva bodejo velikanske. Ljudstvo je zastojno prosilo in čakalo, — gospodarske zahteve kmetov in obrtnikov so zopet pozabljene, delavstvu se zopet ni dalo potrebnih socialnih postav, deželne in državne finance so zmedene, trgovstvo in industrija čakata zamajni na nove prometne zveze, vsa predela v zbornici so vržena v staro zelezje, in vlada se smeji s § 14 v roki... Krivi pa so slovenski in češki poslanci!

Slovensko klerikalni poslanci — važnejši od njih so poleg dr. Šušteršiča še dr. Benkovič, dr. Verstovšek, dr. Korošec, Pišek, Roščar in Grafenauer — se zanašajo seveda na nevednost svojih volilcev. Dobro vedo, da jih bodejo njih pobožne ovčice zopet izvolile. Le zaradi „lepšega“ so izdali ti možaki nekako poslanico „slovenskemu ljudstvu“, katero so z debelimi črkami v svojih listih objavili. V tej svoji izjavi postavlja slovenski poslanci resnico na glavo in hočejo kričeča dejstva z dopečimi frazami prikriti. Kmetje! Priporočamo vam najresneje, da to izjavo temeljito prečitajte. Potem bodeite z nami vprašali: kaj so ti bahati prvaški poslanci slovenskemu ljudstvu prinesli? In odgovorili bodeite z nami: Nič in stokrat nič! Niti trohnice gospodarskega dela niso slovenski poslanci naredili! Nič niso prinesli domu, kakor — prazne besede! In s temi praznimi besedami hočejo zdaj javnost krmiti! Tako pravijo, da danes cela država slovensko ljudstvo pozna, da se ga boji, da ga vpošteva in da so to prvaški poslanci napravili. Res žalostno je, ako reprezentujejo slovensko ljudstvo duševni reveži à la Pišek, politikujoči duhovniški hujskači à la dr. Korošec, zasramovalci svoje domovine à la Grafenauer in ednaki. Kaj si morajo drugi narodi od Slovencev misliti, ko taki ljudje kot naši zastopniki kričijo? Oj da, javnost pozna danes po zaslugi prvaških poslancev slovensko ljudstvo, — pozna je kot v bogo, izmozgano, od lastnih voditeljev izstradano in od lastnih prvakov prodano ljudstvo! V svoji izjavi se zahvaljujejo slovenski poslanci tudi Hrvatom in Čehom. Slovensko ljudstvo pa noče imeti s hrvatskimi in češkimi poslanci ničesar opraviti. Slovensko ljudstvo je dobro avstrijskega mišljenja in ne mara ne za jugoslovanske ne za češke veleizdajske načrte...

In slovensko ljudstvo ve tudi prav dobro, da je sam cesar Franc Jožef I. z ojstrimi besedami že večkrat obsodil prvaško slovensko politiko. Proti temu ne pomaga nobena „poslanica“ in naj bode s še tako medenimi besedami spisana...

Tako stopamo torej zopet v volilni boj. Kmetje, delavci in obrtniki! Tudi „Štajerčeva“ napredna stranka se bode volitev zopet udeležila. Kje in kako bodeimo nastopali, kateri bodejo naši kandidati, vse to bodeimo v pravem času naznanili. Naš program pa ostane isti. Vedno smo ednakega mišljenja in ednakega prepričanja. Vse naše nastopanje se da izraziti z eno besedo: **skupno delo nemškega in slovenskega ljudstva za boljše gospodarsko bodočnost!** In naše geslo ostane tudi staro: **kmet za kmeta!**

Pričakujemo torej volilni boj z resno voljo, storiti svojo dolžnost. Pripravljajte se, somišljeniki, kajti časa je malo in dela veliko!

Današnja številka ima zopet 4 strane priloge in šteje torej skupaj 12 strani ter več slik.

Politični pregled.

Državni zbor je torej res razpuščen in nove volitve se bodejo že junija meseca vršile. Zadnje volitve so bile 14. odnosno 31. maja 1907. Volilno pravico je imelo takrat 5,540.738 državljanov; 84,4% teh volilcev se je volitve tudi udeležilo. Pri zadnjih volitvah so dobili Nemci 1,775.554 glasov, Čehi 1,075.547, Poljaki 658.668, Rusini 596.091, Slovenci 161.196, Italijani 123.853, Hrvati 81.275 in Rumuni 51.422 glasov. Izvoljenih je bilo 516 poslancev i. s. 231 Nemecev (85 naprednih, 96 klerikalnih, 49 socialistov itd.), 80 Poljakov, 107 Čehov, 33 Rusinov, 24 Slovencev, 13 Hrvatov in Srbov, 19 Italijanov in 6 Rumunov. V narodnostnem oziru pač nove volitve ne bodejo mnogo spremenile. Volilni boj se je že po vsej državi pričel. Ker sta komaj dva meseca do volitev, bode boj jako živahen.

Nove volitve v državni zbor se bodejo vršile dne 13. junija; potrebne ožje volitve pa teden pozneje, to je dne 20. junija. Za Dalmacijo in Galicijo veljajo posebne določbe in se bode dneve razpisa volitev šele izvedelo.

§ 14. Vlada je zdaj seveda zopet v položaju, da vlada z zloglasnim § 14, sramotnim ostankom absolutističnih časov. Govori se, da bode vlada s § 14 odredila devetmesečni proračunski provizorij. Finančnemu ministru pa se bode dalo dovoljenje, da napravi dolga za 76 milijonov, s katerim bode poplačal del državnega dolga in izrednih izdatkov za vojaštvo ter morarico. Tako gremo torej zopet prav lepim časom nasproti... Obstrukcionistom, torej tudi gostobesednim slovenskim poslancem se imamo v prvi vrsti zahvaliti, da živimo zdaj kakor — v Rusiji. Pravzaprav so v Rusiji zdaj celo na boljsem!

Prvi „dreadnought“. Dne 24. junija izpuste v morje prvo avstrijsko velikansko vojno barko (dreadnought). Graditi so jo pričeli pred okroglo enim letom. Ime tega parnika je „Viribus unitis“. Topovi bodo 13,7 m dolgi in tehtali 54.000 kil. Vsaka kroglja iz teh kanonov tehta 450 kil.

Ogrske razmere. Višji župan Cranoz je uvedel proti notarjema v Zsambokretu in Tinoranu preiskavo; predpisavala sta ljudem višje davke, nego to postava določa; denar pa sta po madžarski šegi vtaknila v svoj žep. — Po vsem Ogrskem hočejo vse mestne policije poddržaviti. Na državno policijo se je po mnenju vlade bolj zanesti nego na ono Košutovcev.

Srbski rogovileži v Dalmaciji so pričeli vedno odkriteje nastopati. Tudi Hrvati so se jim deloma pridružili. V Dubrovniku je zdaj 200 Srbov in Hrvatov zaradi žaljenja avstrijskih oblasti v preiskavi. Čuje se, da so nekateri v Dubrovniku se nahajajoči srbski podaniki prizadeti. Policija je napravila hišno preiskavo pri srbskemu oficirju Jovanoviću in pri srbskemu sodniku Mihajloviću. Istotako se v Zadru vršijo hišne preiskave.

Škandal na Hrvatskem. Radikalni Srbi na Hrvatskem hočejo zopet hujskajoči list izdajati. Denar pa so baje na ta način dobili, da so za „veleizdajalce“ podpore nabirali in jih obdržali. Balkanske šege!

Politični umor. Na Turškem je ustrelil albanski vojak Resul nemškega podpolkovnika pl. Schlichting iz političnih vzrokov. Morilec je bil na smrt obsojen in tudi te dni ustreljen. Notranji nered na Turškem postaja vedno večji.

Kmetje, pozor!

Slovensko-prvaški časopisi pišejo, da je ljudstvo postalo plašno in da jemlje svoj denar iz slovenskih posojilnic. Nas nič ne briga, koliko je na tem resnice. Mi nismo nikogar nagovarjali k bojkotu. Ako je postalo ljudstvo res plašno in nezaupljivo, potem naj se prvaki za lastni nos primejo; kajti s svojim slabim gospodarstvom in s svojim strankarskim sovraštvom so prvaki ljudstvo zbegali...

Zdaj pa nastopajo prvaški posojilničarji grdo in krivično proti temu zbeganemu ljudstvu. V svojih listih iščejo ovaduhe, ki naj bi kmete denuncirali. Iz bobnati pustijo isto po občinah in z biriči in ječo grozijo. Posojilniški šribarji pa hujskajo kmete najprve k nepremišljeni besedi, potem pa tožijo... Iz raznih strani nam prihajajo take pritožbe. Ravno tako izgleda, kakor da bi hoteli gotovi ljudje zbeganost ljudstva v svoj dobiček izrabljati! In zato svarimo kmete pred nastavljenimi zankami prvaških špijonov!

Mi ne silimo nikogar, ne prigovarjamo nikomur, da naj bi svoj denar iz slovenske posojilnice vzel. Ali — braniti tudi nikdo vložnikom ne more, da zahtevajo svoj denar nazaj! Kdor pa hoče iz tega ali onega vzroka svoj denar iz posojilnice vzeti, ta naj se ne pusti pod nobenim pogojem od šribarjev v govorenje zapeljati. Kajti ena napačna beseda zadostuje vohunu! Nikogar nič ne briga, zakaj kdo svoj denar nazaj zahteva! S svojim denarjem lahko vsakdo razpolaga, kakor hoče...

Torej mirna kri, kmetje! Prepričajte se sami, kje je vaš denar varen, in ravnajte po lastni glavi! Zapeljivim hujskačem pa ne verujte.

Pozor!!!

Dopisi.

Iz Ptujске gore. Kakor znano, so gorski narodnjaki Klemenčič, Topolovec, Kupčič in compagnia bella hoteli 1. majnik 1. 1910 s tem počastiti, da podelijo s primerno narodnjaško ceremonijo hofratu dr. Ploju častno diplomo. Kaj briga to narodnjaško gospódo, ako občanom v

pretežni večini taka komedija ne dopade, kër ne vedo nikakoršnih zaslug, ki bi si jih bil stekel Ploj za to obćino! Za Klemenčiča in njegovo taščo Habercó si je Ploj pač mnogo podplatov znučal; letal je od Poncija do Pilata, da prepreči podelitev koncesije nekemu „Štajercijancu“. Pa vse zamaj! Ali šment, Klemenčič mu je vendar hvale dolžan. Zato je za 1. majnika vplival na Kadunca — pardon, na Topoloveca kot občinskega predstojnika, da naj ta gleda, da se Plojeva slavnost po narodnjaško „dostojno“ vrši. Kër pa je tukajšnji krčmar Repa tudi hotel Ploja počastiti, razobesil je raztrgane žaklje in brinje. Jurček pa je zato pokazal moč turškega paše; vzel je žaklje iz strehe, Repeta pa dal v luknjo (?)... Vse to pa narodnjakom še ni zadostovalo. Zato so še 18 kmetov na okrajno glavarstvo ovadili, češ da so ponoči nemir delali. In ti so bili pri glavarstvu na male denarne kazni obsojeni. Ta sodba postala je šele zdaj pravomočna. Zato treba zdaj še par stvari javnosti natančneje popisati. To tožbo sta bila povzročila Klemenčič in Topolovec, ki sta pač drug drugega vredna in katerima smo že vse mogoče lumparije očitali, brez da bi se upala tožiti. Ta dva poštenjaka sta najela celo vrsto „geheim-policajev“, kateri bi naj 1. maja na red gledali. A to ni bilo tem vohunom dosti. Zato so tudi pod okni in pri durih poslušovali. Seveda niso mogli ničesar najdeti, kar bi se dalo tožiti. Zato sta se zgoraj omenjena narodnjaka obrnila na Planinca, da bi ta uradno Kaduncu in Klemenčiču nasprotno občane naznanil. In res, napravilo se je ovadbo, češ da so delali občani ponoči nemir. To je seveda zlagano, kajti večina obtožencev je šla še pred nočjo domu. Le kakih 6 obtožencev je bilo res do 9. ure zvečer v gostilni; potem so se pa čisto mirno domu podali. Te se je zaradi nočnega nemira ovadilo in so bili obsojeni. Mi trdimo, da je čedna deteljica Kadunc-Klemenčič-Planinc s tem oblasti prav slabo uslugo storila. Kajti ljudje se čutijo nedolžne in taki slučajji morajo omajiti zaupanje v oblast... Sicer pa naj bodejo narodnjaki na Gori prepričani, da jim bode vse to pošteno in z obrestmi povrnjeno. Pride čas, ko bodejo kmetje-volici narodnjaški bandi vse poplačali! Obćani.

Šentjanž dravsko polje. Dragi „Štajerc“! Z zadnjima člankoma čez naš misijon se jaz popolnoma strinjam, a dovoli mi, da tudi jaz spregovorim nekaj besed. Dopisnik zadnjih člankov je taktno zamolčal ime povzročitelja vseh hujskarij. To ne gre! Ker se še vedno več hujskarij proti „Štajercu“ in njega odjemalcem sliši, sem prisiljen, da našega g. župnika Matija Škor-

janca primem malo za ušesa. Misli li on, prvi za Bogom pri nas? Kaj mu je pa „Štajerc“ do sedaj še storil, da tako proti njemu deli? Ali ni zadovoljen s tem, da ga pri miru pušča, da ga ne vpraša od kod ima on in njegovi premoženja? Naj li „Štajerc“ malo razkrije prazniznane na Gomilškem in pri sv. Pavlu v vinski dolini? Naj mu tiho na uho pove za kakaj je tak hipohonder? Štajercijance imajo po misijonarjih hinavce. Ni li to hinavščina, se župnik naredi takrat bolan, kedar se ne zmenka. Naj se javno pove, kedaj ga glava bledokozov na razpolaga. Hočem samo enega očitati. Ko smo pred kratkim Ogrižkovo pokopali. Vas od 1/10.—1/11. ure ni glava bolela, žena je imela še precej kronic, a ko ste mi iti zastoj na spoved, to je bilo ob 11. uri, je tako glava bolela, da ste poslali v šolsko g. kaplana, češ zastoj opravila so za tega spoda. Tudi naši sosedi Marječani niso nič kaj župnikom Škorjancem zadovoljni, ker jim jemlje sto let stare pravice. Svetujem jim, grede direktno k mil. knezoškofu in imeli vspeh polnočne in žegnanje. Za danes daj! Ako se ne spametujete, Vas bodem vprašal, je razirmeser še kaj oster...

Šentjanž dravsko polje. Kot naročnik ljubljenege mi „Štajerca“ sem čital člank radi zadnjega misijona. Ja, ja! Lepo je bilo Lušno tudi! Smejali smo se v cerkvi tudi, ravno je bil sv. misijon. Veliko so nam misijonarji pripovedovali, a veliko je bilo tem takega, da smo takoj čutili, da se ni nič zgodilo, da so nas gospodje nafarbali. A našega organista Čolnarica si niso upali ne daj! To bi bil greh, ako bi se g. fajmožer zamerili. Zategavoljo so zamolčali, da so da je v cerkvi vse v neredu, vse v prahu pajčevini. Pa to je vse Bogu v čast. Spravili so mu tudi ta greh, da hodi po noči okrog. Tudi so pozabili omeniti, da je za organista skrb red v cerkvi in ne — posojilnica in da šanje pošť v farov. Ali se z njim strinjajo, da znamenje k molitvam in sv. mašam le z kratkim klenkanjem? Mi bi mu ratali dalj časa zvonker se ni bati, da bi se zvonovi pokvarili, jih ni naredil hudoški lončar. Svetuje se čerču pa tudi da se poboljša, ker drugače ga v redu pokrtačil eden, ki ni odveze dobil.

Mestni vrh pri Ptuj. Pri nas, ljubi „Štajerc“, imamo neko ljubeznjivo ženko, ki je s tako pobožna, da bo kar živa v nebesa paki pa ima drugače jako gibčen jeziček in huje s svojimi hčerkami celo sosede. Za danes bodemo o nje mnogo pisali, kër upamo se bode itak poboljšala. Vprašamo jo le, ali je tako sakrabolsko na peteline huda? Nekavdove imajo kokote prav rade, ta pa je huda sovražnica. Gorjè kokotu, ki bi prišel njene kokoši... So pač čudne stvari na bog svetu. Ali tudi poginjeni petelini še vpijejo naš petelin bo morda lepo pesemco o omenjenem ženski zapel... Kikerik!

Mestni vrh pri Ptuj. Naše občinsko gospodarstvo je popolnoma zavoženo. Nezmožne trdoglavost posameznikov je tu v prvi vrsti kriva. Zlasti zadene vsa odgovornost za škodno počenjanje in sramotno gospodarstvo našega „voditelja“ Vrabelj. Seveda, drugi ljudje tudi spali, in tako je Vrabelj srečno občinski v največje blato zapeljal. Malo je tako zanesenih obćin v ptujskem okraju kakor naš Mestni vrh. Vrabelj je delal z občinskim denarjem kakor svinja z otrobi. In pri vsem tem so ceste grozovite slabe in gospodarske razsploh žalostne. Zdaj se višja oblastva zadevo pečajo. Upamo, da jim bodejo pri domači možje, ki znajo pametno in resnolisli, pomagali. Kajti vso jamranje zdaj ne pomaga in vso preklinjanje tudi ne. Treba da se s skupnimi moćmi občinsko gospodarstvo zopet v red spravi. Čujemo, da so se na zdaj občinske doklade za 20% zvišati; daj je pač treba poplačati. Vrabelj in njegovi naj se skrijejo za peč in naj se sramotna Velika hvala gre okrajnemu zastopu ptujski ki kolikor mogoče pomaga, da občani ne še večje škode trpeli. V bodoče pa naj si na Mestnem vrhu ne izvolije nezmožne in miselne možake!

Iz Konjic. Ljubi „Štajerc“, jaz nisem ninkdar nasprotnik duhovščine. Ali to, ku

Das Vintschgauer Tor in Meran.

Iz Merana.

Krasno tirolsko mesto Meran ima še nekaj spomenikov iz starih časov. Med temi se odlikuje zlasti t. zv. „Vintschgauer Tor“, katerega sliko danes prinašamo. Zdaj hoče mesto ta spomenik baje zaradi razširjenja neke ceste podreti.

Ali si se že na
„Štajerca“
naročil? Ako ne, stori to takoj!